

Posudek na diplomovou práci kolegy Petra Dolenského:

FENOMENOLOGIE POHYBU V NÁBOŽENSKÝCH RITUÁLECH

Prof. PhDr. Anna Hogenová, CSc.
Katedra OV a filosofie, UK PedF

Diplomová práce kolegy Petra Dolenského představuje velmi bytostný vhled do problematiky, jež je velmi opomíjena a často i podhodnocována. Na celkovém záběru předložených textů je naprosto evidentně vidět, že autor touto problematikou „žije“ již velmi dlouho. Otázky, které si klade nemohou být dílem okamžitého nápadu a mít formu nahodilosti.

Cílem této práce je odpovědět na otázku, jaký význam má pohyb lidského těla ve filozofické fenomenologii tělesnosti a fenomenologii náboženství, to je cíl velmi přesně stanovený. Touha po celistvosti je v základu autorova tázání, ale nejedná se jen o filozofickou reakci na karteziánský dualismus, jímž je novodobá vědeckost zasažena v těch nejzákladnějších ontologických i gnozeologických předpokladech. Kolega Dolenský chce něco praktického, a tím je využití pohybu lidského těla v protestantských rituálech. Zdá se mu, že zde pohyb a tělesnění nějak výrazně chybí. Totéž nachází i v normativní liturgice, jež je základem prožívaných rituálů.

V další části úvah se čtenář dovídá o propojenosti teologie a antropologie při řešení problému tělesnosti. Zde je na místě upozornit na to, že fenomenologie není vědou o člověku ve smyslu antropologie, protože nepoužívá výsledků ostatních, především biologických věd jako základu, ale naopak provádí transcendentální epoché, prostřednictvím níž se tělo a tělesnost a s tím propojený pohyb, jeví jako realizace postupu k základnímu fenomenologickému imperativu „Zu den Sachen selbst“! To znamená, že tělo a pohyb jsou zahlédány zcela specificky a hlavně nekarteziánským způsobem.

Kolega Dolenský velmi poctivě seznamuje čtenáře s důvodem volby pro horizont fenomenologický a je třeba autorovi poděkovat za jeho poctivost, s níž k práci přistupuje. Velmi dobře analyzuje pohyb jako fenomén, spolu s problémem tělesného schématu, zachycuje zde intenci k celku, která je jeho vlastním směřováním ve všech kapitolách této zdařilé diplomové práce. Akcentuje propojenost pohybu a vnímání (senzomotoričnosti) a vykládá tento fenomén jako projev celkovosti. Dobře chápe intencionalitu jako zakládající moment této propojenosti. To samo již dokládá autorovu invenci, ale také hluboké předchozí studium, protože fenomenologie těla a tělesnosti není vůbec jednoduchým textem.

Všímá si synestésie v souladu s porozuměním časoprostorovosti našeho bytostného tělesnění a vyúsťuje sled těchto logicky navazujících úvah přesně k problému komunikace. Zde předkládá čtenáři problém intersubjektivní a neverbální komunikace, gest jakožto zkušenostních výtěžků z minulosti. Zcela přirozeně pak přechází k fenoménu tance a jeho významu pro náboženství. Autor

chce doporučit normativní liturgice koncept, jenž do svého právě teď existujícího obsahu, pojme i nekarteziánsky chápanou tělesnost prostřednictvím pohybu, jenž vystihuje jak tělesné, tak duchovní. Mluví o kognitivním významu této propojenosti.

Sám tvrdí, že skutečnost bohoslužby se nevyčerpává racionální interpretací symbolických jednání: kromě této exegetické roviny je fenomenologicky přístupna i rovina operacionální a pozicionální. Bohoslužba může využívat řeč těla, která je z fenomenologického hlediska uchopitelná jako velmi silný a podnětný výrazový prostředek v obecně pojaté mezilidské komunikaci.

Seznam použité literatury, velmi intenzivně využívaný jako citační zdroj v samotném textu, je dokladem autorovy bytostné snahy dobrat se odpovědí na otázky, které uvádí v úvodu.

Doporučuji práci hodnotit známkou: **v ý b o r n ě**

Do rozpravy navrhuji tuto doplňující otázku: **V jakém smyslu je možno využít tělesného schématu z merleau-pontyovského hlediska pro založení celostnosti nekarteziánského typu při vlastní bohoslužbě?**

V Praze dne 2.12. 2006

Prof. PhDr. Anna Hogenová, CSc.

